

JUDr. Vladimír Fajnor šedesátníkem.

Karel Gerlich.

Dne 23. října 1935 se dožívá první prezident Nejvyššího soudu, docent Dr. Vladimír Fajnor, šedesáti let. Narodil se 23. října 1875 v Senici nad Myjavou jako syn vynikajícího slovenského advokáta, politika a hudebního skladatele JUDr. Štefana Fajnora. Po gymnasijských studiích v Hradci Králové, Uherském Hradišti a Šoproni, kde také maturoval roku 1893, konal právnická studia v Berlíně a Budapešti. V Budapešti také roku 1900 promoval a roku 1901 vykonal zkoušku advokátní. Advokátní praxi provozoval v letech 1901 až 1918 ve Zvolenu. V roce 1918 byl jmenován prvním slovenským županem zvolenské župy, kterýžto úřad zastával do roku 1919. V březnu 1919 byl jmenován prezidentem soudní tabule (vrchního soudu) v Bratislavě. Tento úřad zastával až do konce roku 1930. V letech 1920 až 1921 byl ministrem unifikací v první úřednické vládě Černého. V roce 1922 se habilitoval jako docent občanského práva na právnické fakultě Komenského university v Bratislavě. Od 1. ledna 1931 stojí v čele československého Nejvyššího soudu jako jeho první prezident. Je také prezidentem nejvyššího důchodkového soudu, členem slovenské komise pro obor soukromého práva, členem Šafaříkovy učené Společnosti a m. j.

Životní práce jubilatova je neobyčejně bohatá.

Dr. Vladimír Fajnor se stal důstojným nástupcem svého otce Štefana jako neohrožený kulturní a politický pracovník v boji za práva slovenského lidu, jeho jazyka a národního života. Při tom ovšem zakusil všechny trpkosti tvrdého osudu bojovníka za práva utlačovaného lidu. O to se již náležitě staral maďarský vládní režim. Ježto již jeho otec byl dobře znám svou neohroženou činností v tomto směru — stačí tu vzpomenouti jeho obhájevské činnosti v politických procesech, „memorandovém“ proti rumunským vlastencům v Kluži, proti Dr. Hurbanovi, proti Hurbanovi-Vajanskému a j. — byly kladeny jeho synovi hned od počátku všemožné překážky. Dr. Vladimír Fajnor si musel jako mladý advokát těžce dobývat své postavení. Jeho usazení ve Zvolenu se obec bránila, nechtěla ho přijmouti, aby mu znemožnila výkon advokacie. Než mladý tehdy advokát svou vrozenou houževnatostí překonal všechny překážky a vykonal za svého osmnáctiletého působení ve Zvolenu pro slovenskou větev národa českosloven-

ského díla, které přineslo své ovoce v roce 1918. Nemohlo ani býti jinak, než že byl při zřízení státu československého jmenován prvním slovenským županem zvolenské župy.

Dr. Vladimír Fajnor má lví podíl na vybudování celého veřejného života právníckého na Slovensku a Podkarpatské Rusi. V roce 1920 založil s Dr. Emilem Stodolou a Dr. Cyrilem Bařinkou Právníckou jednotu na Slovensku a Podkarpatské Rusi, jejímž starostou byl zvolen. Tuto funkci zároveň s hlavním redaktorstvím orgánu Jednoty, Právneho Obzoru, zastává dosud. Pod jeho vedením vykvetla Právníká jednota slovenská v organizaci, která jest chloubou československého právnictva. Vedle mateřské jednoty bratislavské byly zřízeny odbočky jednoty v Košicích, Banské Bystrici a v Užhorodě. Všude vládne čilý pracovní ruch, jehož výsledky možno neustále znamenati ve všech oborech veřejného života. Jednota uspořádala v roce 1920 druhý a v roce 1922 třetí sjezd slovenských právníků. Předsedou obou těchto sjezdů byl Dr. Vladimír Fajnor. Právníká jednota slovenská spolupracuje čile se sesterskými jednotami, Právníckou jednotou v Praze a Moravskou jednotou právníckou v Brně. Tyto tři jednoty uspořádaly třetí sjezd právníků československých v roce 1930 v Bratislavě. Předsedou tohoto sjezdu byl Dr. Vladimír Fajnor. Týž byl také protektorem I. sjezdu slovanských soudců, uspořádaného v roce 1933 v Bratislavě.

Nemenší jsou zásluhy jubilantovy na poli literatury slovenského práva. Jako hlavní redaktor Právneho Obzoru, který vychází letos již v XVIII. ročníku, dovedl dosáhnouti toho, že v tomto časopisu se během let sešly literární příspěvky ze všech oborů právních, při čemž mezi přispěvateli najdeme téměř všechna význačná jména představitelů československé právní vědy. Jako jediný slovenský časopis právnícký nebyl Právny Obzor uzavřen žádnému vědeckému směru, ba naopak péči svého hlavního redaktora se stal přístupnou tribunou každého, kdo věcně a svědomitě chtěl literárně zpracovati kteroukoliv otázku právní, ať už se týkala práva slovenského nebo jiné části právního řádu československého. Jako hlavní redaktor bdí první president Dr. Fajnor zejména nad jazykovou čistotou slovenské právní terminologie, kterou zpracoval spolu se senátním presidentem Dr. Adolfem Zátureckým v Právnícký terminologický slovník, slovensko-maďarský a maďarsko-slovenský. Tento slovník se stal základem právnícké slovenčiny. Význam a dosah této jubilantovy práce pro pěstování československého práva a pro myšlenku státní nemůže v přítomné době býti ani náležitě doceněn a teprve budoucnost ukáže její nesmírnou cenu a důležitost.

Význačnější literární práce Dr. Vladimíra Fajnora jsou: Manželské právo majetkové na Slovensku (Právny Obzor

1920), Jednotný občiansky zákonník (Právny Obzor 1921—1922), Všeherd a Verböczi (Právny Obzor 1921), Práca slovenských právnikov pred prevratom a v prvom desaťročí Republiky (Právny Obzor 1928), Sudca a advokát (Právny Obzor 1932), totéž jako samostatná publikace: Soudce a advokát, Praha 1933, nákladem Právnického knihkupectví a nakladatelství, a německy v *Juristenzeitung* 1933; dále: Reforma súdnictva (Právny Obzor 1933), Bratia Mudroňovci, Štefan Fajnor a Miloš Štefanovič, vodcovia predválečnej advokácie slovenskej (Právny Obzor 1935) a jiné. Spolu se senátním presidentem Nejvyššího soudu Dr. Adolfem Záturckým vedle shora již vzpomenutého Právnického terminologického slovníku přeložil a zpracoval knihu prof. Dr. K. Szladitse v samostatný *Nástin súkromého práva, platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi* (Bratislava 1924), který jest již rozebrán a v přítomné době oběma autory zpracováván v druhé rozšířené vydání. S Dr. Záturckým jubilant vybral a systematicky zpracoval *Zásadné rozhodnutia býv. uhor. král. kúrie a Najvyššieho súdu ČSR. vo veciach občianskych z oboru práva súkromého, platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi* (Bratislava 1927). Pokračovatelkou této sbírky jest *Úradná sbierka občianských rozhodnutí Najvyššieho súdu RČS. z právnej oblasti Slovenska a Podkarpatskej Rusi*, vydávaná jako zvláštní příloha Právneho Obzoru. Dr. Vladimír Fajnor jest také spolupracovníkem *Komentáře k občanskému zákonu*, vydávaného universitními profesory Dr. Jaromírem Sedláčkem a Dr. Františkem Roučkem.

Vyvrcholením životního díla jubilantova jest jeho činnost soudcovská. Vybudoval a upevnil organizaci soudnictví na Slovensku, které se po převratu octlo ve velmi svízelném stavu, byl jmenován v roce 1930 nejvyšším soudcem republiky. Nejvyšší soud převzal dne 1. ledna 1931 zatížený nedodělky a vzhledem k svým obrovským úkolům nedostatečně vybavený jak po stránce osobní, tak i věcné. Pevnou rukou se ujal řízení našeho nejvyššího soudního tribunálu a v poměrně krátké době několika let dosáhl velmi podstatného zlepšení právě v té nejdůležitější otázce: urychlení opravného řízení před Nejvyšším soudem, zasadiv se plnou vahou své osobnosti jak o zlepšení personálního vybavení Nejvyššího soudu rozmnožením soudcovských sil, tak i o částečné odlehčení nesmírně vzrůstající agendy Nejvyššího soudu cestou zákonodárnou, což se stalo ve věcech civilních zákonem z 11. prosince 1934, č. 251, a ve věcech trestních zákonem ze 4. dubna 1935, č. 56 Sb. z. a n.

Jako nejvyšší soudce republiky neváhá první president Dr. Fajnor učiniti veřejný projev tam, kde je toho zapotřebí. V tom směru zůstává věren demokratické tradici slovenských národních pracovníků. Jeho projevy mají také svou váhu a bývají

znamitým podnětem veřejné diskuse o nejožehavějších veřejných otázkách. Tak na příklad se stal jeho projev podnětem k diskusi o nezávislosti soudcovské v Soudcovských Listech v roce 1932, jež byla také sledována nejširší veřejností v denním tisku.

Nejvýznamnějším projevem jubilantovým poslední doby jest jeho přednáška: *Soudce a advokát*, přednesená dne 27. listopadu 1932 v Košicích při zakládání odbočky Právnícké jednoty slovenské. Přednáška tato, otištěná v původním slovenském znění v Právném Obzoru, roč. 1932, byla vydána jako samostatná publikace v českém znění: *Soudce a advokát*, Praha 1933, Právníckým knihkupectvím a nakladatelstvím, a v německém překladu Dr. Emila Hogenauera vydána též v *Juristenzeitung*, roč. 1933. Přednáška tato vzbudila zaslouženou pozornost v celé veřejnosti, právnícké i neprávnícké, a stala se podnětem diskusí a komentářů v tisku denním i odborném. Budiž proto dovoleno závěrem této oslavné stati uvést hlavní myšlenky v ní přednesené:

Aby mohla spravedlnost ve státě úspěšně fungovat, k tomu je třeba svědomité, uvědomělé a hlavně harmonické součinnosti veškerých jejích orgánů, a to nejen harmonie mezi soudnictvím a justiční správou, ale i harmonické součinnosti mezi soudci a advokáty. Předpisy právního řádu, nařizující zastoupení stran advokáty, způsobují, že advokát se stává hlavním a nejdůležitějším spolupracovníkem soudcovým při hledání a nalézání práva, při vynesení nezávislého soudcovského výroku. Soudce i advokát jsou povinni pracovat na spolehlivých předpokladech zákonného soudcovského výroku; soudce zastává a hledá v první řadě pravdu objektivní, advokát pak má povinnost, aby uhájil subjektivní pravdu své strany. Při tom však advokát nikdy nesmí vědomě hájiti nepravdu a vědomě působiti k potlačení pravdy. Má býti vždy prvním odborným kritikem a censorem právního případu.

Naši ústavou zaručená nepřesaditelnost a nesaditelnost soudcovská nestačí k praktickému zajištění této nezávislosti soudcovské. Podle dosavadních organizačních předpisů má justiční správa rozhodující vliv na existenci a kariéru soudcovu. Bude proto třeba v organizačních zákonech se postarati o to, aby soudy svými personálními senáty a presidii měly spolurozhodující vliv na soudcovských personáliích, a to aspoň v té míře, jako to pro fakulty vysokých škol zaručují organizační zákony universitní. Soudcovská nezávislost není nějakým privilegiem stavu soudcovského, ale ústavní zárukou občanských svobod. Jediné skutečně a též prakticky nezávislý soudce může býti soudcem skutečně a zaručeně nestranným.

Není zásadních námitek proti tomu, aby soudce mohl za určitých podmínek po svém odchodu z činné služby se věno-

vati advokátní praxi. Bylo by však třeba naproti tomu zaručit, aby významní starší advokáti byli jmenováni rady vyšších a nejvyšších soudů. Bylo by to jen ku prospěchu matce Justici, aby v senátech vedle bývalých státních zástupců zasedali též bývalí obhájci.

Advokát nechť se nikdy nevzdaluje svému zvlášť čestnému povolání honorovaného (honor, nomen et omen!) právního zástupce před soudy a úřady a nechť se nedá ani poměry sebe krutějšími stlačit na úroveň pouhého placeného — námezdného agenta zastupovaných stran. Soudcové naproti tomu by měli opustiti chlad a osamělost svého soudcovského podia a neměli by zapomínati, že i advokát má právo nositi talár, čestný to šat soudního právníka, i když s jinými výločkami, ale celkem se stejnými stavovskými a mravními povinnostmi jako soudce. Soudcové a advokáti jen spojenými silami budou s to vzbuditi zájem našich rozhodujících kruhů o povážlivé vady našeho justičního aparátu.